

### **הגברת התחרות והפחתת מחירי מוצרי החלב - התנגדות שרת החקלאות ופיתוח הכפר**

י"על רקע העלאת ההצעה שבנדון לדיון בישיבת הממשלה הקרובה, מתוקף העובדה כי הנושא מצוי בתחום סמכות משרדי ועל רקע ההשלכות החמורות הצפויות מאימוץ ההצעה, במתכונתה הנוכחית, לביטחון המזון לאוכלוסייה, לפריסת ההתיישבות בפריפריה, ולעיבוד ושימור קרקעות הלאום, הנני מתנגדת להצעת ההחלטה.

**מצ"ב למכתבי זה התייחסות משרדי לסעיפי ההצעה.**

בראשית הדברים אבקש להדגיש כי עליית המחירים של מוצרי החלב נבעה מהגדלת המרווח של המחלבות ורשתות השיווק **וללא עלייה ריאלית** במחירי החלב הגולמי המשולם ליצרני החלב. נוכח העובדה כי ההצעה מתמקדת דווקא בענף יצרני החלב – רפתנים, אימוצה יביא, באופן פרדוקסאלי, לחיזוק המחלבות ורשתות השיווק ומצד שני לפגיעה קשה ברפתנים, וזאת מבלי שצעדים אלו יביאו להורדה משמעותית במחירים לצרכן הסופי. על מנת להביא לשיקום מיידי של אמון הצרכנים ולהוריד מחירים לצרכן הסופי, יש להחזיר לפיקוח מחירים מספר מצומצם של מוצרי חלב בסיסיים, רק בכך נביא להקטנת המחיר לצרכן לאלתר.

בנוסף ברצוני לציין כי הליך לימוד הענף אשר קדם לגיבוש החלטה זו, התבצע בחופזה תוך התעלמות ממורכבותו הרבה של הענף ומעמדתו של משרד החקלאות, ובניגוד לעקרונות חוק תכנון משק החלב.

משמעות הצעת ההחלטה הינה למעשה ביטולו של החוק האמור וזאת משום שההוראות הכוללות בהצעה בנוגע לשינוי משטר המכסות, לביטול החובה לייצר חלב במכסה ולשינויים במחיר המטרה, מעקרים את החוק מתוכנו המהותי.

תהליך ההתייעלות אשר מבוצע כיום בענף הרפת מתקיים תוך הנחת תשתית עובדתית והיוועצות כנדרש בגורמים שבידם המידע. עצירת תהליך זה ואימוץ ההצעה שבנדון תחתיו משמעותה ביטולו כלאחר יד של תהליך מאוזן והדרגתי אשר נקבע בחוק שחקיקתו הושלמה לפני כארבעה חודשים לאחר הליך חקיקה ממושך ויסודי.

מעבר לכך, לאימוץ ההחלטה ולמדיניות הייבוא שגובשה, השלכות דרמאטיות על כושר הייצור המקומי בענף, התלות הגדלה ביבוא, וכן השלכות ממשיות על ההתיישבות, המרחב הכפרי, הפריפריה, התעסוקה ועוד, אשר ראוי היה שישקלו באופן יסודי ומעמיק טרם קבלת החלטות בנושא.

נוכח כל האמור לעיל, ובתוספת ההערות המצורפות למכתבי זה, הריני להתנגד להצעה שבנדון. "

### **תוספת א' לנספח 643**

**מוגש על-ידי שרת החקלאות ופיתוח הכפר**

ד' באב, התשע"א  
04 באוגוסט 2011

4.8.11

**התייחסות משרד החקלאות למחליטים בנושא:**  
**הגברת התחרות והפחתת מחירי מוצרי החלב**  
**הצעה להחלטה**

**סעיף 1:**

במחליטים:

לקבוע כי ההיקף הכולל של מכסות החלב בשנים 2012 עד 2016 יהיה בהתאם להיקף הכולל של מכסות החלב שהוקצו ליצרני חלב במשק עבור שנת התכנון 2011 וזאת עד ליום 1 בפברואר 2011, בכפוף לשינויים כאמור בסעיף 3 להחלטה זו (להלן: "המכסה"). ייצורו של חלב במכסה יזכה את היצרן בתגמול בגובה מחיר המטרה כהגדרתו בחוק תכנון משק החלב, התשע"א-2011 (להלן: "מחיר המטרה" ו- "חוק תכנון משק החלב", בהתאמה), בכפוף לשינוי כאמור בסעיף 7 להחלטה זו.

מתנגדים:

מתנגדים לקיבוע המכסה הכוללת. גובה המכסה הכוללת אמור להיקבע בהתאם לצריכה המקומית בארץ, בניכוי יבוא על פי הסכמים בינ"ל, לשם אבטחת אספקת המזון לאוכלוסייה, כאמור בחוק.

תיקון מוצע:

התוספת השנתית תקבע על פי מחצית גידול הצריכה השנתית.

**סעיף 2:**

במחליטים:

לקבוע כי החל משנת 2012 יתאפשר ייצורו של חלב מעבר להיקף המכסה אשר התגמול בעד מכירתו לא יובטח אלא המכירה תבוצע בדרך של תחרות חופשית (להלן: "ייצור תחרותי").

הסיבה להתנגדות:

סעיף זה מעקר למעשה את התכנון בענף החלב ותוך מס' שנים מועט התכנון יבוטל לחלוטין. תחילתו של הייצור התחרותי הוא שיווק חלב גולמי בשוליים בלבד, אך היות החלב התחרותי זול יותר למחלבות, היקפיו יגדלו ויגרמו לביטול התכנון לחלוטין.

תיקון מוצע:

לקבוע כי החל משנת 2012 יתאפשר ייצורו של חלב מעבר להיקף המכסה אשר התגמול בעד מכירתו לא יובטח ויהיה מחיר שולי נמוך ממחיר המטרה ואחיד לכל היצרנים.

**סעיף 3:**

במחליטים:

לקבוע כי החל משנת 2012 כמות החלב שלא יוצרה במסגרת המכסה של שנת 2010, המוערכת כיום בכ- 40 מיליון ליטר, תופחת מהמכסה.

הסיבה להתנגדות:

אין להפחית מהמכסה כמות חלב שלא יוצרה, שכן קיימת תנודתיות בייצור הנובעת מטעמים בריאותיים או אקלימיים. ניתן להפחית מהמכסה אך ורק תת ביצוע מתמשך על פני שנים המוערך בכ- 10 מיליון לי.

**סעיף 4:**

במחליטים:



לקבוע כי החל משנת 2012 לרפתות שלהן מוקצית מכסה הקטנה מ- 700 אלף ליטר לשנה (להלן: "רפתות קטנות") ניתן יהיה להקצות מכסה נוספת עד לרף עליון של 700 אלף ליטר לשנה, ככל שהרפת הקטנה תהיה מעוניינת בכך, זאת במסגרת מכסה מקסימאלית כוללת שלא תעלה על הפער בין היקף הצריכה החזויה לבין מכסת החלב עבור שנת התכנון 2011 או על 15 מיליון ליטר חלב, לפי הנמוך מבניהם.  
מבקשים לתקן:  
הגדרת "יצרן קטן" הינה עד 800 אלף לי ברפת המשפחתית ו- 3250 אלף לי ברפת השיתופית.

#### סעיף 5:

במחליטים:

לקבוע כי החל משנת 2012 תורחב האפשרות להעביר מכסה בשל רכישת רפת, גם לכל בעל רפת שיהיה מעוניין ברכישה וכן לכל גורם בעל נחלה. עם זאת, תתאפשר העברת המכסה שהוקצתה לרפת הנמכרת עבור שנת התכנון 2011 עד ליום 1 בפברואר 2011 בלבד, ולא תתאפשר העברת מכסה שנוספה לרפת במועד מאוחר יותר.  
מתנגדים:

מתנגדים להעברת מכסה לשאינם יצרנים. מכסותיהם של הפורשים מהענף מיועדות ליצרנים קיימים לשם גדילתם והתייעלותם.

#### סעיף 7:

במחליטים:

לקבוע כי מחיר המטרה יחושב באופן הבא:  
לרבעון האחרון בשנת 2011 ולשנת 2012 - בהסתמך על נתוני 90% מכלל הרפתות אשר מנתוני הייצור שלהן נגזר מחיר המטרה הנמוך ביותר (להלן: "רפתות יעילות").  
לשנת 2013 - בהסתמך על נתוני 80% הרפתות היעילות מתוך כלל הרפתות.  
לשנת 2014 - בהסתמך על נתוני 70% הרפתות היעילות מתוך כלל הרפתות.  
תיקון מוצע:

מחיר המטרה יקבע בהתאם למנגנון הקבוע בחוק, כולל מרכיב ההתייעלות, ובכל מקרה לא יעלה על:  
בשנים 2011-2012 - בהסתמך על נתוני 90% מכלל הרפתות (בסקר 2009) (להלן: "הרפתות היעילות").  
לשנת 2013 - בהסתמך על נתוני 80% "הרפתות היעילות" מתוך כלל הרפתות.  
לשנת 2014 - בהסתמך על נתוני 70% "הרפתות היעילות" מתוך כלל הרפתות.

#### סעיף 8:

במחליטים:

לקבוע כי החל מהרבעון האחרון בשנת 2011 ועד לתום שנת 2014 היטל מועצת החלב המשולם בשל הרפתות הקטנות יופחת באגורה אחת, ולהורות לשרת החקלאות להקצות, בתקופה האמורה, סובסידיה בסך 2.7 אגורות בעד כל רפת קטנה עבור כל ליטר חלב שיימכר על ידה. התקציב עבור הסובסידיה בסך 2.7 אגורות כאמור ימומן בידי משרד האוצר. הוראות סעיף זה יחולו בכפוף לתיקון מחיר המטרה כאמור בסעיף 7.  
מתנגדים:

1. תמיכה כאמור במשק החלב אינה אפשרית בארגון הסחר העולמי WTO על פי מנגנוני התמיכה הקיימים.
2. תמיכה ביצרנים הקטנים והלא יעילים תעודד אותם להישאר בענף ותנצית את אי היעילות. תמיכה צריכה להיות מכוונת לסיוע בהשקעות טכנולוגיות ובקידום היצרנים היעילים.

3. היטל מועצת החלב משולם על ידי המחלבות ולא על ידי היצרנים, ועל כן הפחתת ההיטל לרפתות הקטנות ייצר אפליה בין המחלבות ולא יסייע ליצרנים.

תיקון מוצע:

תינתן תמיכה בהשקעות מתקציב אוצרי מיוחד לשיפורים טכנולוגיים וכן מענקי פרישה ליצרנים לשם עידוד יציאתם מהענף.

#### סעיף 9:

במחליטים:

להנחות את שר האוצר ואת הממונה על ההגבלים העסקיים לפנות לוועדת הכספים של הכנסת בבקשה לקדם את הדיון בפרק י"ב סעיף 159(1) (2) (חוק ההגבלים העסקיים) מתוך הצעת חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2006, שעניינו ביטול הפטור מהסדר כובל שניתן למשווקי תוצרת חקלאית.

תיקון מוצע:

להנחות את שר האוצר ואת הממונה על ההגבלים העסקיים לפנות לוועדת הכספים של הכנסת בבקשה לקדם את הדיון בפרק י"ב סעיף 159(1) (2) (חוק ההגבלים העסקיים) מתוך הצעת חוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א – 2010, שעניינו תיקון חוק ההגבלים העסקיים.

#### סעיף 10:

במחליטים:

להורות למשרדי האוצר והחקלאות להפיץ תזכיר חוק לתיקון חוק תכנון משק החלב וכן לעשות כל תיקון אחר הנדרש לצורך ביצוע סעיפים 1 עד 8 בהחלטה זו. תזכיר החוק יובא לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה בתוך 45 ימים ממועד קבלת החלטה זו.

מתנגדים לשינוי החוק.

#### סעיף 11:

במחליטים:

להורות לשרת החקלאות להפעיל את סמכויותיה לפי חוק תכנון משק החלב התשנ"ב-1992, צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור חלב), התשכ"ז-1967 וחוק תכנון משק החלב, התשע"א-2011, לפי העניין, ככל הנדרש לצורך יישום סעיפים 1 עד 8 בהחלטה זו, בכפוף לקיום ההתייעצויות הנדרשות וקבלת האישורים לצורך הפעלת הסמכויות כאמור.

מתנגדים:

שינויים יבוצעו בכפוף לשינויים שחצו בנייר זה.

#### סעיף 12:

במחליטים:

הממשלה רושמת בפניה את הודעת שר האוצר לפיה פורסם צו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין (הוראת שעה מספר 9), התשע"א-2011 (להלן: "צו תעריף המכס"), המפחית את שיעור המכס החל בייבוא של גבינות קשות והמגדיל את המכסה הכמותית לייבוא גבינות קשות בשיעור מכס נמוך עוד יותר משיעור המכס האמור.

מתנגדים:

סעיף זה אינו תואם את שהוחלט בוועדת קדמי, לפיו היקפי היבוא יקבעו בהתאם למחצית הגידול השנתי בביקוש לחלב.

תיקון מוצע:



"להורות לשר האוצר לתקן את צו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין (הוראת שעה מספר 9), התשע"א-2011 (להלן: "צו תעריף המכס"), המפחית את שיעור המכס החל בייבוא של גבינות קשות והמגדיל את המכסה הכמותית לייבוא גבינות קשות בשיעור מכס נמוך עוד יותר משיעור המכס האמור, כך שהיקפי היבוא לא יעלו על מחצית הגידול השנתי בצריכה הכוללת בענף, וכן לבטל את הוראת השעה לשנת 2016".

#### סעיף 13:

לא מתנגדים, ומבקשים להוסיף:  
להחזיר לפיקוח מחירים על פי פרק ה' לחוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996, מסי מוצרי עוגן שהוצאו מפיקוח.

#### סעיף 17:

במחליטים:

להורות לשר התעשייה המסחר והתעסוקה באמצעות המינהל לסחר חוץ במשרדו, האמון על הסכמי הסחר של מדינת ישראל, לנהל משא ומתן מסחרי עם שותפות הסחר של ישראל במטרה להתאים את אפשרויות ייבוא גבינות קשות ואבקת חלב לישראל, לקבוע בצו תעריף המכס ולמתווה המפורט בסעיף 18 בהחלטה זו, ובמטרה להרחיב את היצוא החקלאי הישראלי.

הערתנו:

לאור הפתיחה הוולונטרית בסעיף 12 (פתיחה גורפת של היבוא ללא קבלת הטבות משותפות הסחר), סעיף זה מתייתר. לכן יש לתקן את סעיף 12 על מנת שניתן יהיה ליישם סעיף זה.

#### סעיפי 19-20:

במחליטים:

19) להורות לוועדה לחלוקת מכסות יבוא תחת הסכמי הסחר במשרד החקלאות (הרשות המוסמכת כמשמעה בצו יבוא חופשי התשע"א-2011) להבטיח חלוקת מכסות בהתאם להוראות צו תעריף המכס, ולהבטיח הקצאת רישיונות למכסות אלו, למעט הקצאת רישיונות ליבוא גבינות קשות במכסה לספקים גדולים, ולרבות מחלבות אשר היקף פעילותן בתחום הגבינות הקשות מהווה 30% מהיקף השוק או יותר, וכן להורות לוועדה האמורה לבחון את נהלי הקצאת רישיונות היבוא, במטרה לייעל מנגנון זה.

20) תיקבע מכסת יבוא שנתית בשיעור מכס מופחת עבור אבקת חלב. המכסה האמורה תיקבע, בהתאם לפער המשוער שבין הצריכה הצפויה והייצור המקומי הצפוי כך שבשנת 2015 המכסה תהיה בהיקף של לפחות ארבעת אלפים טון. כמו כן, להנחות את הוועדה לחלוקת מכסות יבוא במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה כי בעת חלוקת מכסות אבקת חלב, תעניק עדיפות למחלבות קטנות ביחס למכסות יבוא; לעניין סעיף זה, "אבקת חלב" - למעט אבקת חלב המיועדת לתעשיית השוקולד הממתקים ומזון בעלי חיים, כפי שמאשר מנכ"ל משרד התעשייה המסחר והתעסוקה, או הכלולה במכסות הקבועות כיום לרבות בהתאם להסכמי הסחר.

מתנגדים לסעיפים 19-20:

מתנגדים ליבוא אבקת חלב מאחר ויבוא זה לא ישפיע על מחיר מוצרי החלב ליצרנים כלל. כמו כן אין לאשר מכסות חדשות של אבקת חלב, שכן לא יהיה פער בין הצריכה הצפויה והיצור המקומי בשנת 2015 לאור היצור מעבר למכסה והיקפי היבוא שאושרו בצו האחרון.

הערה לסעיף 19:

משרד החקלאות סובר שההיתכנות המשפטית להגבלות הקבועות בסעיף נמוכה ולא ניתנת ליישום.